

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบการจดทะเบียน นิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

Development of a corporate registration system to increase efficiency

โกมล นมรักษ์

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

Komon Nomrak

Department of Business Development

563 Nonthaburi Rd. Bang Krasor, Mueang Nonthaburi, Nonthaburi, 11000

E-mail: komon156@gmail.com

วันที่รับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2564

วันที่แก้ไขบทความ : 15 มีนาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ : 7 เมษายน 2564

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักประการหนึ่งในการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล โดยกรมได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ การปรับวิธีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น อีกทั้งยังพบว่ามีความเสี่ยงต่อการทุจริตในการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทั้งในด้านระบบ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย เพื่อให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

ในระยะสั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk และให้ผู้จดทะเบียนเป็น

ผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปรับปรุงระบบ e-Registration ให้ใช้งานง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลได้ ในส่วนของการดำเนินการในระยะยาว ประเทศไทยควรมีระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ เพื่อผลักดันให้ภาครัฐสามารถให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ และพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจดแจ้ง เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ

ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะสั้นเป็นสิ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องประสานหรือร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคลในระยะยาว จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น จึงเห็นว่าในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาวิธีแนวทางการดำเนินการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : จดทะเบียน, นิติบุคคล, การลงทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์

The objectives of this research are to study the problems of the business registration system which is still complicated and inconvenient for clients and also the fraud problem occurring from business registration. This research also aims to study the guidelines to improve the business registration system regarding the technical system, service procedures and legal issues to create a fast, effective and fraud-preventable system that makes DBD receive credible business information.

According to the gathered information, providing business registration services comprises complicated issues in some areas. Moreover, it was found that some people maliciously use a convenient business registration as a channel of corruption leading to dispute and a lawsuit and also causing DBD to not receive genuine business information. In the short term, DBD therefore should modernise the current form of business registration service and should give priority to the provision of electronic services by setting up a kiosk placement at every service venues which aims to facilitate clients to be able to fill the registration application form online via the DBD's e-Registration system. To support this action,

DBD needs to prepare in various aspects including improving the e-Registration system to be easier to use and more convenient, revising relevant laws and regulations to support this new service, building up clients' understanding of the e-Registration system and also raising awareness of good governance and legal compliance in business operations. In the long term, there should be a national digital identity authentication platform that will help government agencies to fully provide electronic services. Moreover, Thailand's business registration system should be altered to the notification system to make it more flexible, convenient and easier to start a business.

In this regard, the guidelines for short-term improvement of the business registration system are the things that the DBD can operate on its own without having to coordinate or work with other agencies. In terms of long-term improvement, it however requires further discussion with other relevant agencies. To sum up, in the next step, it can be seen that the discussion among government agencies is necessary for shaping the guideline of such operations.

Keywords: registration, business, e-Registration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจดทะเบียนนิติบุคคลถือเป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา รักษาความปลอดภัยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสจะช่วยส่งเสริมการประกอบกิจกรรมทางการค้าต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ รวมถึงช่วยพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน (private sector) หรือ SMEs นอกจากนี้ยังส่งผลต่อจำนวนบริษัทตั้งใหม่ การสร้างงาน เพิ่มการลงทุนในประเทศ และช่วยลดการประกอบธุรกิจนอกระบบซึ่งทำให้ข้อมูลธุรกิจ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทางภาษี มีความถูกต้องและมีคุณภาพ สามารถสะท้อนหรือบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการค้าของประเทศ และต่อผู้ประกอบการในการนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาตัดสินใจประกอบธุรกิจได้มากขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้แต่ละประเทศต่างออกนโยบายหรือมาตรการหลายอย่างในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของตนมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวกและรวดเร็ว อาทิ ลดระยะเวลาในการยื่นคำขอจดทะเบียน การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมแบบเหมาะสม การจัดทำเอกสารที่มีรูปแบบแบบแผน การลดหรือเลิกการกำหนดทุนขั้นต่ำ การใช้หมายเลขทะเบียนนิติบุคคลเดียวกันภายในภูมิภาคของตน

ในส่วนของประเทศไทย นับตั้งแต่ปี 2546 รัฐบาลไทยได้มีนโยบายให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจในไทย จึงมีการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน โดยลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการลงร้อยละ 30-50 การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการยกระดับ

การบริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ สะดวก ทันสมัย และเข้าถึงง่าย สนับสนุนการประกอบธุรกิจแบบดิจิทัล สอดคล้องนโยบาย Thailand 4.0 ที่เน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุนและเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมให้ก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ง่ายต่อการเริ่มต้นธุรกิจ ตามรายงานการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก หรือ Doing Business ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาการให้บริการ ค่าใช้จ่าย ระบบอำนวยความสะดวกของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของรัฐ ว่ามีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร โดยในรายงานผลการวิจัย Doing Business ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดในการสำรวจทั้งหมด 10 ด้าน ครอบคลุมพื้นฐานของวงจรธุรกิจตั้งแต่การเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจ จนถึงการปิดกิจการ ได้แก่ การเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตก่อสร้าง การขอใช้ไฟฟ้า การจดทะเบียนสินทรัพย์ การได้รับสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุน เสียชำน้อย การชำระภาษี การค้าระหว่างประเทศ การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง และการแก้ไขปัญหาล้มละลาย ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เห็นชอบให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ประสานการดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงบริการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบธุรกิจ ตามรายงาน Doing Business ของธนาคารโลก โดยให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการปรับปรุงบริการด้านการเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business) ตามรายงานดังกล่าวอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการปรับปรุงภาครัฐ

สู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในฐานะเป็นหน่วยงาน “ต้นสายปลายทาง” สำหรับการประกอบธุรกิจในประเทศไทยอย่างแท้จริง ซึ่งมีการกิจหลักประการหนึ่งในการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ได้กำหนดแนวนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีคุณภาพและทันสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ทั้งการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ เช่น ลดจำนวนผู้เริ่มก่อการในการจัดตั้งบริษัท จาก 7 คน เหลือเพียง 3 คน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจัดตั้งธุรกิจได้ง่ายมากขึ้น อนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจดทะเบียนบริษัทไปพร้อมกันภายในวันเดียวกันได้ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนใหม่เป็นแบบอัตราคงที่ (Flat Rate) และลดอัตราค่าธรรมเนียมลงร้อยละ 30 จากอัตราค่าธรรมเนียมใหม่แบบคงที่ (Flat Rate) สำหรับการยื่นจดทะเบียนผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) นอกจากนี้ กรมยังปรับปรุงกระบวนการให้บริการ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เช่น ปรับปรุงแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนให้กรองง่ายมากยิ่งขึ้น เพิ่มหน่วยให้บริการแก่ผู้ประกอบการ ให้บริการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทข้ามเขต รวมถึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาปรับปรุงการให้บริการ การจัดเก็บข้อมูลนิติบุคคล พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการเริ่มต้นธุรกิจโดยให้บริการรับจดทะเบียน ณ จุดเดียว (Single Point) และพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการรับจดทะเบียน) และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลยังมีความยุ่งยากในบางประเด็น เช่น การจองชื่อนิติบุคคล หรือระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) ของกรมยังใช้งานยาก นอกจากนี้ ยังพบว่ามีความไม่สะดวก รวดเร็วในการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นช่องทางในการทุจริต นำมาซึ่งข้อพิพาทและคดีความ เช่น ผู้ขอจดทะเบียนไม่ได้มีการประกอบการตามสำนักงานแห่งใหญ่

ที่ได้ยื่นจดทะเบียน หรือมีการขอจดทะเบียนทุนจำนวนมากโดยแสดงหลักฐานว่าได้ชำระเงินลงทุนเป็นเงินสดซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงและความเป็นไปได้ในการชำระเงินลงทุนตามปกติทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีประชาชนถูกหลอกลวงให้เข้าร่วมหรือถูกแอบอ้างชื่อมาใช้ในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด เพื่อนำไปขอโควตาสลากกินแบ่งรัฐบาล ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้อง ทั้งนี้ ความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลจดทะเบียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าถือเป็นคลังข้อมูลธุรกิจของประเทศที่มีหน่วยงานอื่นเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้หน่วยงานดังกล่าวอาจไม่ได้ข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องแท้จริง และไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อื่นต่อได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 และเป็นการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐตามยุทธศาสตร์ ที่ 6 จึงมีความจำเป็นที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล พร้อมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการอำนวยความสะดวก และเพิ่มศักยภาพความสามารถให้แก่ผู้ประกอบการ และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้ นอกจากนี้ ยังทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคลที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำต่อ ยอดและใช้ประโยชน์ได้ทันที ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ที่ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่ได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้ อันจะช่วยอำนวยความสะดวก เสริมสร้างความเข้มแข็ง และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับข้อมูลจดทะเบียนที่ถูกต้องแท้จริง มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ

ขอบเขตของการวิจัย

พิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจดทะเบียนนิติบุคคล ทั้งในด้านระบบ กระบวนการให้บริการ และด้านกฎหมาย เพื่อให้การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบและป้องกันการทุจริตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา ศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

2. แหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เช่น ผู้ใช้บริการระบบ ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เอกสารวิชาการและ website

3. วิธีการเก็บข้อมูล

3.1 ค้นคว้าจากข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เช่น ผู้ใช้บริการระบบ และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ผู้อำนวยการกองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน)

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารและ website และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

4. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สํารวจ ประมวล และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ จากเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนนิติบุคคล

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและลักษณะของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ให้บริการ (บุคคลทั่วไป สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชีที่ให้บริการรับจดทะเบียน) และเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ความเห็นส่วนใหญ่มุ่งและให้ความสนใจกับการใช้ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) อย่างไรก็ตาม ระบบ e-Registration ยังใช้งานยากและไม่สามารรถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร ดังนี้

1.1 การลงทะเบียนเพื่อยืนยันตัวตนและขอลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature)

ในขั้นตอนการยืนยันตัวตน ผู้ใช้บริการยังจำต้องเดินทางมายังหน่วยให้บริการเพื่อยื่นเอกสารอยู่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวก โดยทำให้ผู้ใช้บริการต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง นอกจากนี้ หากหุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ไม่มีหมายเลขโทรศัพท์มือถือของไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดในกรณีที่ใช้บริการเป็นชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สามารถยืนยันตัวตนเพื่อขอรับ Username & Password ส่งผลให้ไม่สามารถใช้บริการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ได้

1.2 การกรอกรายละเอียดคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration

1.2.1 ด้วยแบบฟอร์มคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ในปัจจุบัน ยังอิงตามแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนทางช่องทางปกติ ซึ่งมีความซับซ้อนในบางจุด ทำให้ผู้ขอจดทะเบียนสับสน และเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานระบบ เช่น ในการกรอกคำขอจดทะเบียนเพื่อจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทพร้อมกัน (ภายในวันเดียว) ผู้ขอจดทะเบียนต้องกรอกข้อมูลคำขอโดยเรียงลำดับตั้งแต่การจองชื่อ แบบ บอจ.2 แบบ บอจ.3 แบบ บอจ. 5 แบบ ก เป็นต้น ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลหลาย

รายการ เช่น ชื่อของบริษัท (ตามที่ได้จองชื่อไว้) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่/สาขา, e-mail, หมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทหรือกรรมการและหรือชื่อ วัตถุประสงค์ของบริษัทที่จะประกอบกิจการค้า ทุนจดทะเบียนจะต้องแบ่งเป็นหุ้น ๆ มีมูลค่าหุ้นเท่า ๆ กัน ข้อบังคับ (ถ้ามี) รายชื่อหรือจำนวนกรรมการที่มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท (อำนาจกรรมการ) ดวงตราสำคัญ (ถ้ามี) เป็นต้น ซึ่งรายการข้อมูลดังกล่าวมีรายละเอียดค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม ในการจัดตั้งบริษัทจำกัดโดยทั่วไป ที่มีรายละเอียดโครงสร้างไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อมูลบางรายการ เช่น ความรับผิดชอบของกรรมการ หุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ใช้บริการมองว่า การกรอกข้อมูลเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเรื่องยุ่งยาก และใช้งานไม่สะดวก ก่อให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อการใช้บริการ

1.2.2 นอกจากนี้ ในการกรอกข้อมูลอำนาจกรรมการของบริษัทจำกัด ยังมีความซับซ้อนและก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก รวมถึงมีข้อจำกัดทางเทคนิคบางประการ ทำให้ระบบไม่สามารถรองรับรูปแบบอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ โดยระบบสามารถรองรับอำนาจกรรมการได้สูงที่สุดไม่เกิน 2 เจียนไซเท่านั้น เช่น นาย ก. และนางสาว ข. ลงลายมือชื่อร่วมกัน หรือนาย ค. ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัท ซึ่งจากตัวอย่างนั้นจะต้องแยกบันทึกข้อมูล ดังนี้

1.2.2.1 หน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 1 ให้ระบุ นาย ก. และนางสาว ข. ลงลายมือชื่อร่วมกัน

1.2.2.2 หน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 2 ให้ระบุ นาย ค. ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัท โดยระบบจะใช้ข้อความ “หรือ” คั่นระหว่างเจียนไซที่ 1 และเจียนไซที่ 2 ให้อัตโนมัติในการสร้างข้อความอำนาจกรรมการ กรณีมีข้อความอำนาจกรรมการเพิ่มเติมให้ระบุไว้ในหัวข้อ “ข้อความอำนาจกรรมการเพิ่มเติม” ของหน้าจออำนาจกรรมการแบบที่ 2 ทั้งนี้ การเลือกอำนาจกรรมการในแต่ละเจียนไซนั้น ให้เลือกได้เฉพาะรูปแบบที่กำหนดเท่านั้น

จึงเห็นได้ว่า การกรอกอำนาจกรรมการของบริษัทจำกัด มีความซับซ้อน ก่อให้เกิดความสับสนและเป็นอุปสรรคต่อผู้ใช้บริการ เนื่องจากประชาชนอาจไม่ทราบรูปแบบอำนาจกรรมการที่ตนเองประสงค์จะจดทะเบียนควรกรอกในระบบอย่างไร นอกจากนี้ ระบบยังไม่สามารถ

รองรับรูปแบบอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถกำหนดรูปแบบอำนาจกรรมการตามที่ตนต้องการได้ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการให้บริการ

1.3 การยื่นคำขอจดทะเบียนโดยผู้แทน

ปัจจุบัน ผู้ประกอบการสามารถมอบให้ผู้แทนรับจดทะเบียนดำเนินการกรอกข้อความและยื่นคำขอผ่านระบบแทนได้ แต่หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการ ในกรณีคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน หรือ ผู้เริ่มก่อการ/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด ยังคงต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนอยู่

ด้วยกระบวนการดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการ เนื่องจากในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจ้างผู้แทนรับจดทะเบียน เช่น บริษัทกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี ในการจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียน ผู้ประกอบการจึงไม่สะดวกที่จะเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อเอง ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย

1.4 การลงลายมือชื่อ

เมื่อคำขอจดทะเบียนได้ผ่านการตรวจสอบจากนายทะเบียนแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลซึ่งต้องลงนามในคำขอจดทะเบียน จะได้รับแจ้งผลการอนุมัติทางอีเมลและให้ลงนามด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ที่ต้องลงลายมือชื่อจะต้องเข้าระบบเพื่อลงลายมือชื่อ โดยระบุรหัสผ่าน (Password) และรหัส OTP ที่ได้รับทางโทรศัพท์มือถือ

อย่างไรก็ตาม จากการเปิดให้บริการที่ผ่านมา พบว่าผู้ใช้บริการประสบปัญหาและความยุ่งยากในการลงลายมือชื่อ ดังนี้

1.4.1 ในการลงลายมือชื่อ หากบริษัทกำหนดอำนาจในลักษณะเปิด เช่น บริษัทมีกรรมการ 6 คน และกำหนดอำนาจกรรมการเป็น “กรรมการสองคนลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญ” ระบบจะส่งอีเมลไปยังกรรมการทั้ง 6 คน เพื่อแจ้งให้ลงลายมือชื่อ ซึ่งทำให้กรรมการที่ไม่ใช่ผู้ที่บริษัทประสงค์จะให้ลงลายมือชื่อในคำขอนั้น ๆ เกิดความสับสน

1.4.2 กระบวนการลงลายมือชื่อยังไม่สะดวกและมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากระบบจะส่งรหัส OTP ไปยังโทรศัพท์มือถือของกรรมการผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนตามหมายเลขที่ได้แจ้งไว้ เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของบุคคล ซึ่งหากกรรมการอยู่ต่างประเทศ หรือเป็นกรณี

ที่มอบให้สำนักงานกฎหมาย/สำนักงานบัญชีดำเนินการกรอกคำขอจดทะเบียนแทน จะก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการลงลายมือชื่อและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียน

1.4.3 ภายใต้ระบบปัจจุบัน ผู้ใช้บริการระบบ e-Registration ต้องมี Username & Password ส่วนบุคคล 1 ชุด และเมื่อจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลแล้ว ระบบจะสร้าง Username & Password ในนามนิติบุคคลอีก 1 ชุด ก่อให้เกิดความลำบากและเกิดความสับสนและทำให้ผู้ใช้บริการต้องถือ Username & Password หลายชุด จึงเห็นว่า ควรมี Username & Password เพียงชุดเดียวในการเข้าใช้ระบบ

1.5 กระบวนการยื่นคำขอและการพิจารณาคำขอ

1.5.1 บริษัทไม่สามารถทราบระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่แน่นอน ซึ่งหากเป็นการมอบผู้แทนยื่นคำขอจดทะเบียน เช่น สำนักงานกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี บริษัทผู้แทนมีความจำเป็นต้องทราบกำหนดเวลาการพิจารณาและการตอบกลับที่แน่นอนเพื่อที่จะได้แจ้งและยืนยันกับลูกค้าได้ นอกจากนี้ ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ใช้เวลานานมากกว่าการยื่นคำขอผ่านช่องทางปกติ (walk in) ซึ่งไม่สนองต่อความต้องการของธุรกิจที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ฉบับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงควรกำหนดเวลาในการพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จที่แน่นอน และพัฒนาให้การตรวจคำขอรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งเวลาที่คาดหวัง คือ ภายใน 3 ชั่วโมงนับแต่ยื่นคำขอผ่านระบบ

1.5.2 ควรมีระบบติดตาม (Tracking) เพื่อตรวจสอบสถานะในการจดทะเบียน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าคำขอตั้งกล่าวอยู่ในขั้นตอนใด และมีข้อผิดพลาดใดที่จะต้องแก้ไขหรือไม่

1.5.3 ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้ขอจดทะเบียนสามารถติดต่อกับนายทะเบียนผู้ดูแลคำขอจดทะเบียนได้โดยตรงในลักษณะ real time ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้ขอจดทะเบียนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถขอคำปรึกษากับนายทะเบียนได้ในขณะเดียวกัน เนื่องจากการยื่นคำขอจดทะเบียนในบางกรณีมีรายละเอียดที่จำเป็นต้องหารือกับนายทะเบียน เช่น ผู้ขอจดทะเบียนกรอกข้อมูล

คำขอไม่ถูกต้อง พิมพ์ตก/ผิด ซึ่งหากเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ ผู้ขอจดทะเบียนสามารถหารือกับนายทะเบียนและแก้ไขได้ทันที ทำให้สามารถจดทะเบียนได้ภายในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน แต่หากเป็นการยื่นคำขอผ่านระบบ e-Registration ผู้ขอจดทะเบียนไม่มีช่องทางในการปรึกษาหารือกับนายทะเบียน ทำให้เสียเวลาในการแก้ไข จึงเห็นควรจัดให้มีช่องทางที่บริษัทจะสามารถติดต่อกับนายทะเบียนเพื่อปรึกษาและหารือเกี่ยวกับรายละเอียดคำขอจดทะเบียนได้

1.5.4 ควรแก้ปัญหาในเรื่องตราประทับที่มีขนาดเล็กกว่าความเป็นจริง เมื่อดำเนินการออฟโหลดไฟล์ภาพตราประทับขึ้นบนระบบ

1.5.5 ระบบควรแสดงจำนวนคิวสะสม และปริมาณคำขอจดทะเบียนที่รอการพิจารณาได้

1.5.6 ควรเพิ่มช่องทางให้ผู้ขอจดทะเบียนสามารถยื่นเอกสารที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการพิจารณาตรวจสอบเป็นระยะเวลานาน เช่น ข้อบังคับเข้ามาให้นายทะเบียนช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นได้ก่อน

1.5.7 การกำหนดว่า เมื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้อีก ก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ เนื่องจากผู้ขอจดทะเบียนควรมีทางเลือก โดยสามารถกลับมายื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้ ดังนั้น การกำหนดว่า เมื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration แล้ว จะไม่สามารถกลับไปยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้อีก ก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ เนื่องจากการพิจารณาคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ยังล่าช้า และไม่สามารถคาดการณ์เวลาแล้วเสร็จได้ ผู้ขอจดทะเบียนควรมีทางเลือก โดยสามารถกลับมายื่นคำขอจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติได้

1.6 การรับเอกสารหลังการจดทะเบียน

แต่เดิม เมื่อผู้ขอจดทะเบียนได้ดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration และนายทะเบียนได้พิจารณาอนุมัติการจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะจัดส่งข้อมูลและเอกสารให้แก่ผู้ขอจดทะเบียน ดังนี้

1.6.1 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดส่งผ่านทาง e-mail ของผู้จดทะเบียนที่ได้แจ้งไว้ เพื่อแจ้งว่าได้มีการจดทะเบียนนิติบุคคลตามคำขอของผู้จดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว พร้อมส่ง Username & Password ของนิติบุคคล เพื่อใช้สำหรับการลงลายมือชื่อตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ ของนิติบุคคล รวมถึงการเข้าใช้งานระบบการนำส่งงบการเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ของกรม

1.6.2 เอกสารกระดาษ ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ใบสำคัญการจดทะเบียน และหนังสือรับรองนิติบุคคล (หากขอ) ซึ่งในปัจจุบัน กรมได้เปิดให้บริการใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองนิติบุคคลในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจดทะเบียนผ่านระบบ e-Registration ทำให้ผู้จดทะเบียนได้รับใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองนิติบุคคล (หากขอ) ทันทีหลังจากนายทะเบียนรับจดทะเบียน จากเดิมที่ต้องรอรับเอกสารดังกล่าวทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาหลายวัน ทำให้ผู้จดทะเบียนสามารถนำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการหรือติดต่อกับหน่วยงานอื่นได้ทันที

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของใบสำคัญการจดทะเบียน ผู้จดทะเบียนไม่ได้รับใบสำคัญการจดทะเบียนทันทีหลังการจดทะเบียน เนื่องจากกรมจัดส่งเอกสารดังกล่าวในรูปแบบกระดาษทางไปรษณีย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วันทำการ แตกต่างจากการจดทะเบียนผ่านช่องทางปกติ ที่ผู้จดทะเบียนจะได้รับเอกสารดังกล่าวภายในวันเดียวกันกับที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วมากกว่า และผู้จดทะเบียนสามารถนำเอกสารดังกล่าวไปดำเนินการหรือติดต่อกับหน่วยงานอื่นได้ทันที

1.7 อื่น ๆ

1.7.1 เมื่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าปรับปรุงระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) แล้วเสร็จ ควรเชิญให้สำนักงานกฎหมายและสำนักงานบัญชี ทดลองใช้ระบบก่อนเปิดใช้ระบบจริง

1.7.2 เนื่องจากการตรวจพิจารณาคำขอยังคงล่าช้า ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการและทำให้การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) มีจำนวนผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น กรมควรพิจารณาเพิ่มจำนวนนายทะเบียน เพื่อให้เพียงพอและ

สามารถรองรับปริมาณคำขอที่ยื่นเข้ามาได้

2. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล

ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า มีปัจจัยและข้อเท็จจริงที่ต้องนำมาพิจารณา เพื่อกำหนดมาตรการ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุง ดังนี้

1. ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ขึ้นกับวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ในการประกอบธุรกิจ พฤติกรรมของประชาชน แนวทางการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมาย และแนวโน้มการพัฒนาระบบจดทะเบียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตามยุคสมัย ดังนั้น ระบบจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศนั้น ๆ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ประกอบการเริ่มต้นธุรกิจได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย อันเป็นประสพสุโอกาสในการขยายฐานธุรกิจ เพิ่มช่องทางการค้าการลงทุน เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้ธุรกิจเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ผู้แทนธนาคารโลกเคยได้ให้คำแนะนำต่อประเทศกำลังพัฒนาว่า ในการพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ควรมุ่งเน้นการพัฒนา/การปฏิรูปที่เป็นระบบและยั่งยืน โดยอาจเป็นในลักษณะการรวบรวมจุดการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือควบคุมคุณภาพของข้อมูลธุรกิจที่เผยแพร่ เป็นต้น

3. การนำเทคโนโลยีใด ๆ มาใช้ในการให้บริการภาครัฐ ควรต้องคำนึงถึงความพร้อม ความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยีนั้น ๆ ของผู้ประกอบการ เนื่องจากหากผู้ใช้บริการไม่เข้าใจการใช้ระบบและไม่เห็นความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยของระบบ เช่น การเก็บรักษารหัสผู้ใช้ของตนเองเป็นความลับ อาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้ระบบและท้ายที่สุด การให้บริการระบบดังกล่าวจะไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การกำหนดกฎระเบียบหรือรูปแบบการให้บริการในการจดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศไทย จึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในการประกอบธุรกิจและความพร้อมของผู้ประกอบการด้วยเอง

4. ในการพัฒนาและยกระดับการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคล เพื่อมุ่งสู่การเป็น Best Practice ของโลก กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรกำหนดนโยบาย โดยให้ความสำคัญและให้น้ำหนักกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลและการจัดส่งข้อมูลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกุญแจสำคัญในการลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการให้บริการ ช่วยปกป้องระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลหรือการจัดส่งข้อมูลธุรกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูล

5. ในการทำธุรกรรมกับภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่จะก้าวสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ การยืนยันตัวตนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีตัวตนจริงและมีเจตนาในการทำธุรกรรมจริง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานกลางในการรับยืนยันตัวตน ทำให้แต่ละหน่วยงานภาครัฐต้องออกแบบและกำหนดแนวทางในการยืนยันตัวตนในการทำธุรกรรมของตน

6. ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน การให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถช่วยป้องกันกันทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน ประกอบกับกระบวนการอื่น ๆ ที่นำมาเสริม เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เช่น การแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบข้อความ sms หรือ e-mail และให้บุคคลดังกล่าวแจ้งกลับภายในระยะเวลา

7. ในปัจจุบัน การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ยังดำเนินการควบคู่ไปกับการให้บริการช่องทางปกติ ส่งผลให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำเป็นต้องบริหารจัดการการให้บริการทั้งสองรูปแบบ ภายใต้ข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร ส่งผลกระทบต่อการให้บริการและการบริหารจัดการ ดังนี้

7.1 ไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยต้องจัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่บริการทั้งสองช่องทาง นายทะเบียนไม่สามารถตรวจพิจารณาคำขอจดทะเบียนได้ทัน ส่งผลให้มีคำขอจดทะเบียนค้างพิจารณา ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในแง่ลบต่อการให้บริการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และก่อให้เกิดการร้องเรียน

7.2 ทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีภาระในการ

จัดเก็บเอกสารกระดาษ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เป็นจำนวนเกือบ 15 ล้านบาทต่อปี โดยในปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนนิติบุคคลจดทะเบียนทั้งหมด 1,579,152 ราย (เป็นนิติบุคคลที่ยังดำเนินการกิจการอยู่จำนวน 746,298 ราย และนิติบุคคลที่ไม่ดำเนินการ เลิกและสิ้นสภาพจำนวน 832,854 ราย) ทั้งนี้ ในปี 2562 ปีเดียว มีจำนวนนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่จำนวน 71,485 ราย ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องมีภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บแฟ้มเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับนิติบุคคลเหล่านี้

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบจดทะเบียนนิติบุคคล ดังนี้

1. ระยะสั้น

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ และลดและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการจดทะเบียนแบบปกติ ให้เป็นหน่วยบริการในลักษณะ Kiosk โดยให้ผู้ขอจดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบ e-Registration ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ ซึ่งแนวทางดังกล่าว จะทำให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่มีภาระในการจัดเก็บคำขอจดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสามารถบริหารจัดการการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปรับปรุงระบบ e-Registration ให้ใช้งานง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.1.1 เพิ่มช่องทางในการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-KYC)

ช่องทางการยืนยันตัวตนด้วยการระบุตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ จะรองรับการลงทะเบียนขอรับ Username & Password ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องมีการเดินทางมาแสดงตัวตนกับเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ระบบการให้บริการดังกล่าวจะเป็นไปตามมาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นต่อธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ว่าด้วยแนวทางการใช้ดิจิทัลไอดีสำหรับประเทศไทย ที่ประกาศโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม และต้องให้ระบบรองรับการลงทะเบียน ยืนยันตัวตน และพิสูจน์ตัวตน ในระดับความน่าเชื่อถือ ของไอดีเนทีตี (Identity Assurance Level: IAL) หรือ ที่ ระดับ 2 และระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (Authentication Assurance Level: AAL) ที่ระดับ 2.2 เป็นอย่างน้อย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การยืนยันตัวตนทาง อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้เห็นชอบการ เชื่อมโยงระบบการพิสูจน์และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ผ่านแพลตฟอร์ม เนชั่นแนลดิจิทัล ไอดี (National Digital ID หรือ NDID) เพื่อใช้ในการพิสูจน์ ตัวตนของผู้ใช้บริการที่เคยแสดงตนกับธนาคารพาณิชย์ ที่เข้าร่วมในแพลตฟอร์มของ NDID ในการเปิดสมุดบัญชี เงินฝาก มาใช้ในการยืนยันตัวตนในการจดทะเบียนผ่าน ระบบ e-Registration ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ปัจจุบัน มีจำนวน 6 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์) ซึ่ง กระบวนการยืนยันตัวตนของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยมีระดับ IAL ที่ 2.3 อย่างไรก็ตาม หากผู้ใช้บริการยังไม่เคยเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว หรือเคยเปิด บัญชี แต่มีกระบวนการการพิสูจน์ตัวตนที่ไม่เป็นไปตาม ระดับ IAL ที่ 2.3 จะต้องทำการพิสูจน์ตัวตนใหม่ผ่านระบบ e-KYC ของธนาคารที่ได้ดำเนินการเปิดบัญชีเงินฝากไว้ หรือ ยืนยันตัวตนผ่านช่องทางการให้บริการเดิมของกรมพัฒนา ธุรกิจการค้าได้

ข้อมูลบุคคลของผู้ใช้บริการที่เคยมีการแสดง ตนกับธนาคารพาณิชย์ในระดับ IAL 2.3 จะช่วยให้มั่นใจ ได้ว่า บุคคลดังกล่าวมีตัวตนจริง ซึ่งจะทำให้ระบบการยืนยัน ตัวตนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นการอำนวยความสะดวกประชาชน ลดปริมาณ การมอบอำนาจให้ยืนยันตัวตนแทน อีกทั้งกรมพัฒนาธุรกิจ การค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการและบำรุง รักษาระบบคอมพิวเตอร์ในการพิสูจน์ตัวตน ประกอบกับ แพลตฟอร์ม e-KYC ของ NDID มีกฎหมายธุรกรรมทาง

อิเล็กทรอนิกส์รองรับ ซึ่งจะเป็นแพลตฟอร์มกลางที่ขยาย ไปใช้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างกว้างขวาง ในอนาคต

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังมีแนวทาง ในการปรับปรุงช่องทางการยืนยันตัวตนแบบมาด้วยตนเอง ตามรูปแบบที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเปิดให้บริการใน ปัจจุบัน โดยให้ผู้ใช้บริการเพียงแต่แสดงบัตรประจำตัว ประชาชนหรือหนังสือเดินทางกรณีเป็นชาวต่างชาติเท่านั้น กับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยที่ไม่ต้องดำเนินการกรอกข้อมูล เพื่อลงทะเบียนในระบบและพิมพ์แบบคำขอรับ/แก้ไขข้อมูล Username & Password มาก่อน

1.1.2 เพิ่มรูปแบบการกรอกข้อมูลคำขอจด ทะเบียนแบบง่าย สำหรับการยื่นคำขอจดทะเบียนที่ไม่มี ความยุ่งยากซับซ้อน

เพื่ออำนวยความสะดวกผู้ประกอบการที่ ประสงค์จะจัดตั้งนิติบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างและ การถือหุ้นที่ไม่ซับซ้อน โดยให้ผู้ขอจดทะเบียนกรอกข้อมูล เท่าที่จำเป็นแก่การจัดตั้งนิติบุคคล เช่น ชื่อบริษัท ผู้ริ่ มก่อนการ กรรมการ อำนาจกรรมการ ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ วัตถุประสงค์ทุนจดทะเบียน เป็นต้น และไม่จำเป็นต้อง กรอกข้อมูลบางรายการ เช่น ความรับผิดชอบของกรรมการ หุ้นบุริมสิทธิ เป็นต้น

1.1.3 เพิ่มช่องทางให้ผู้แทนรับจดทะเบียน สามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้

ด้วยระบบ e-Registration ในปัจจุบันได้รับ การออกแบบมาสำหรับผู้ประกอบการสามารถดำเนินการ ยื่นคำขอจดทะเบียนด้วยตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สภาพและลักษณะการยื่นคำขอจดทะเบียนในทางปฏิบัติ ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีจ้างผู้แทนรับจดทะเบียน เช่น บริษัทกฎหมายหรือสำนักงานบัญชี ในการจัดทำและยื่น คำขอจดทะเบียน ส่งผลให้มีผู้ใช้ระบบน้อย ดังนั้น กรม พัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ออกแบบระบบเพื่อเพิ่มช่องทาง ใหม่ให้ผู้แทนสามารถจัดทำและยื่นคำขอจดทะเบียนแทน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล (หุ้นส่วน/หุ้นส่วนผู้จัดการในกรณี คำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือผู้ริ่ มก่อนการ/กรรมการ/ ผู้ถือหุ้น ในกรณีคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด) ในการจด ทะเบียนทุกประเภท โดยที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล

ไม่จำเป็นต้องมี Username & Password เพื่อเข้าระบบ และลงลายมือชื่อ

1.1.4 ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บ บันทึกและตรวจสอบอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ

ปัจจุบัน ระบบ e-Registration สามารถรองรับรูปแบบข้อมูลอำนาจกรรมการ ได้เพียง 8 รูปแบบเท่านั้น ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการใช้ระบบ ดังนั้น เพื่อป้องกันการกรอกอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการที่ผิดพลาด และเพื่อให้ระบบสามารถรองรับรูปแบบอำนาจในทุกรูปแบบ รวมทั้งสามารถระบุผู้ที่จะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนได้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ปรับปรุงระบบให้สามารถรองรับรูปแบบข้อมูลอำนาจกรรมการได้ทุกรูปแบบ โดยผู้รับบริการสามารถกรอกข้อความอำนาจตามที่ประสงค์ และเลือกรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการ ที่เป็นผู้มีอำนาจในการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละคำขอจดทะเบียน

1.2 แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.2.1 ยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ในสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน ต้องอาศัยความรวดเร็ว ฉับไว ซึ่งการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิอาจทำให้กระบวนการในการจัดตั้งบริษัทต้องใช้เวลาและการเตรียมเอกสารมากขึ้น อีกทั้งไม่ได้ช่วยส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของประชาชนแต่อย่างใด นอกจากนี้การยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยยังคงสามารถนำรายละเอียดต่าง ๆ ของหนังสือบริคณห์สนธิ ไปกำหนดไว้ในเอกสารประกอบการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท จำกัด ฉบับอื่น ๆ เช่น รายการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.3) และรายละเอียดวัตถุประสงค์ (แบบ ว.) อันเป็นแบบฟอร์มที่ต้องใช้ในการยื่นขอจัดตั้งบริษัทจำกัด ได้ต่อไป โดยผู้ที่ต้องทำนิติกรรมกับบริษัทจำกัดนั้น ๆ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถยื่นขอหรือตรวจสอบได้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หรือปัจจุบันสามารถตรวจสอบในระบบออนไลน์ในเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จึงเห็นควรยกเลิกการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ทั้งในขั้นตอนการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิก่อนจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด การจดทะเบียน

ทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทพร้อมกันในวันเดียว และการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ (ฉบับแก้ไข) ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนทุกครั้งที่มีการแก้ไขรายการทางทะเบียน รวมทั้งการจดทะเบียนแปรสภาพห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นบริษัทจำกัด และใช้ระบบการจดทะเบียนแบบเดียวกันกับการจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยให้ผู้ประกอบการหรือผู้ร่วมลงทุนทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างกันแทนการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ และให้มีเนื้อหาสาระสำคัญเช่นเดียวกับที่ระบุในหนังสือบริคณห์สนธิ รวมทั้งอาจมีเงื่อนไขอื่นประกอบด้วยก็ได้ และให้เก็บรักษาสัญญาหรือข้อตกลงไว้ที่สำนักงานของบริษัท โดยการขอจดทะเบียนให้ใช้เฉพาะแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียน คำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัด และเอกสารประกอบคำขอตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท โดยให้ระบุในคำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัดว่าการจดทะเบียนอาศัยสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการ

1.2.2 การออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 1020 กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท สามารถขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้ก็ได้ เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว และกำหนดให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่ห้างหุ้นส่วนตามมาตรา 1078 หรือบริษัท ตามมาตรา 1111 ซึ่งใบสำคัญนี้มีไว้เพื่อยืนยันว่า ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน สำหรับคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration กรมพัฒนาธุรกิจการค้ายังออกและจัดส่งใบสำคัญการจดทะเบียนในรูปแบบกระดาษ ทำให้เสียงบประมาณในการจัดส่งและการจัดเตรียมกระดาษ ดังนั้น เพื่อประหยัดงบประมาณ และทำให้ผู้ขอจดทะเบียนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรเสนอแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ให้ครอบคลุมการให้บริการใบสำคัญการจดทะเบียน

ทะเบียนในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย

1.2.3 การยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับเขตพื้นที่ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1016

บทบัญญัติดังกล่าวมีผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในพื้นที่จังหวัดที่สำนักงานแห่งใหญ่ของผู้ประกอบการตั้งอยู่ บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด และไม่สนับสนุนการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยโดยลักษณะของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จะไม่ถูกจำกัดโดยพื้นที่และสถานที่ของผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน และนายทะเบียนผู้พิจารณาคำขออีกต่อไป จึงเห็นควรเสนอแก้ไขบทบัญญัตินี้ เพื่อให้การยื่นคำขอจดทะเบียนนิติบุคคลต้องถูกจำกัดโดยพื้นที่อีก

นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อรองรับการให้บริการที่เพิ่มขึ้นใหม่

1.3 กำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมและมาตรการรองรับเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับการใช้ระบบ e-Registration ที่ได้รับการปรับปรุง ทั้งการเตรียมจำนวนนายทะเบียน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และอุปกรณ์สำนักงาน อย่างเพียงพอ เพื่อรองรับปริมาณคำขอจดทะเบียนที่ยื่นผ่านระบบ e-Registration ที่จะเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้บริการในการใช้ระบบ รวมทั้งประชาสัมพันธ์การให้บริการระบบ e-Registration เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ระบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเตรียมการเพื่อเข้าสู่การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์ ควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีระยะเวลาในการปรับตัว โดยเริ่มจากการลดจำนวนเคาน์เตอร์ให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลแบบปกติในส่วนกลางก่อน เพื่อที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะได้ดูแลตอบรับ และทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะควบคุม

และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ง่าย แล้วจึงค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ และเปลี่ยนเป็นลักษณะให้ผู้ขอจดทะเบียนเป็นผู้กรอกคำขอจดทะเบียนเข้าระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ ณ หน่วยบริการ (Kiosk) และเมื่อการให้บริการดังกล่าวในส่วนกลางอยู่ตัวแล้ว จึงค่อยขยายการดำเนินการไปยังหน่วยบริการในต่างจังหวัด

1.4 กำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคล ด้วยลักษณะในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การให้บริการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถช่วยป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ เนื่องจากระบบสามารถจัดเก็บประวัติการดำเนินธุรกรรมไว้ในทุกขั้นตอน อันเป็นการป้องกันปัญหาในการฉ้อโกงหรือทุจริตเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคล นอกจากนี้ ในปัจจุบัน กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับจดทะเบียนนิติบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาในการประกอบธุรกิจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ รวมถึงการใช้ระบบหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการตรวจสอบหรือแจ้งเตือนเพื่อให้ธุรกิจปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกให้แก่ธุรกิจมีธรรมาภิบาลในการประกอบธุรกิจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตได้

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรมีมาตรการหรือระบบการช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายด้วย

2. ระยะยาว

2.1 ประเทศไทยควรพัฒนาระบบการยืนยันตัวตนกลางของประเทศ สำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อผลักดันให้การให้บริการภาครัฐสามารถดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ และเพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล หรือ Thailand 4.0

2.2 พัฒนาระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นแบบจุดแจ้ง เพื่อให้การจดทะเบียนนิติบุคคลของประเทศไทยมีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบ จดทะเบียนนิติบุคคลในระยะสั้นเป็นสิ่งที่กรมพัฒนาธุรกิจ การค้าสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องประสาน หรือร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม ในส่วน ของการปรับปรุงและพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลใน ระยะยาว จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อื่น ทั้งประเด็นด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการ และการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินการ ดังนั้น จึงเห็นว่า ในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป ควรมีการหารือ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือ แนวทางการดำเนินการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กระทรวงพาณิชย์. **เส้นทางการค้าไทย**. ที่ระลึกเนื่องในวันสถาปนากระทรวงพาณิชย์ครบรอบ 80 ปี วันที่ 20 สิงหาคม 2543. กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์, 2543.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. **111 ปี หุ้นส่วนบริษัทไทย**. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2555.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

โกลม นมรักษ์. “การยกระดับระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study), สถาบันกรมพระจันทบุรีนฤนาถ กระทรวงพาณิชย์, 2562.

พูนพงษ์ นัยนาภากรณ์. “การยกระดับการให้บริการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน-บริษัททางอิเล็กทรอนิกส์”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study), สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2556.

รุจิรา จงแจ่ม. “การจดทะเบียนนิติบุคคลทางอินเทอร์เน็ต: ความเป็นไปได้จากมุมมองของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “โครงการศึกษาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)”. รายงานผลการศึกษาระดับสัมบูรณ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

สัมภาษณ์

นางสาวจิตตาภา กุลวานิช, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นางสาวจูนิตา บุญสิน, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. มีนาคม 2563.

นางสาวปัทมาวดี บุญไธยาส, รองอธิบดี กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นายกิตติศักดิ์ โชติพนิชเศรษฐ์, นิติกรชำนาญการพิเศษ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

นายจิตรกร ว่องเขตกรรม, ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. พฤษภาคม 2563.

นายรุ่งสยาม เนียมสวาย, นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ กองทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สัมภาษณ์. เมษายน 2563.

กฎหมาย

“กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดอัตราค่าธรรมเนียม และยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การขอสำเนาเอกสารพร้อมคำรับรอง และค่าธรรมเนียมอื่นที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2561”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135, 20 เมษายน 2561, หน้า 5 – 9.

“กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ. 2549”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 123, 22 พฤษภาคม 2549, หน้า 1 – 5.

- “กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127, 2 มิถุนายน 2553, หน้า 18 – 20.
- “กฎกระทรวงจัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งนายทะเบียนและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 31 พฤษภาคม 2560, หน้า 8 – 9.
- “กฎกระทรวงลดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ พ.ศ. 2560”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 29 ธันวาคม 2560, หน้า 18 – 19.
- “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 21/2560 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, 4 เมษายน 2560, หน้า 49 – 53.
- “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, 18 มิถุนายน 2550, หน้า 4–13.
- “พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 73, 15 พฤศจิกายน 2499, หน้า 172 – 192.
- “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 118, 4 ธันวาคม 2544, หน้า 26 – 42.
- “พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 113, 14 พฤศจิกายน 2539, หน้า 1 – 24.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานการประชุมความร่วมมือ The Corporate Registers Forum (CRF) ณ กรุงอาบูดาบี ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์”. รายงานการประชุม. 2558
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานการประชุมความร่วมมือEuropean Commerce Registers’ Forum (ECRF) และ The Corporate Registers Forum (CRF) ประจำปี 2016 ณ เมืองคาร์ดิฟฟ์ สหราชอาณาจักร”. รายงานการประชุม. 2559.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “รายงานผลการประชุมความร่วมมือด้านการจดทะเบียนธุรกิจ The Corporate Registers Forum (CRF) 2017 ณ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน”. รายงานการประชุม. 2560.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. “คำสั่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ 75/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล”. คำสั่ง. 2560.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ที่ 9/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเฉพาะกิจ เกี่ยวกับการศึกษาและกำหนดแนวทาง การพัฒนาระบบกลางในการยืนยันตัวตนออนไลน์สำหรับนิติบุคคล”. คำสั่ง. 2562
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 205/2555 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด กรณีมีคนต่างด้าวร่วมลงทุนหรือมีอำนาจลงนามในห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด
- คำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ 21/2556 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าเขต ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 66/2558 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและเพิ่มทุนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด
- คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 38/2558 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้งและแก้ไขเพิ่มเติมห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ที่มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการตัวแทนจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล

คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางที่ 73/2560 เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนสำหรับการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration)

คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 99/2561 เรื่อง จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกลาง และนายทะเบียน ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน (Username & Password) และวิธีการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการสำหรับการใช้งานระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ. 2560

ประกาศเรื่องการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2561.

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง ขอความร่วมมือให้ระบุหมายเลขโทรศัพท์ อีเมล และเว็บไซต์ ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนบุคคลที่ผู้ขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ.2562

ประกาศสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง เรื่อง กำหนดบุคคลที่ผู้ขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดจะลงลายมือชื่อต่อหน้าได้ พ.ศ.2562

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง การระบุข้อมูลประเภทธุรกิจ (วัตถุประสงค์) และสถานที่ตั้งสำนักงานให้ตรงกับข้อมูลที่แท้จริง ในการยื่นขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด พ.ศ.2562

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนประชาชนให้ใช้ความระมัดระวังในการลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์เพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท พ.ศ.2563

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง แจ้งเตือนประชาชนให้ใช้ความระมัดระวังในการลงลายมือชื่อในแบบพิมพ์เพื่อใช้ในการยื่นคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท พ.ศ.2563

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) พ.ศ.2560

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2561

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท ผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2563

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทผ่านระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Registration) (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2563

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท พ.ศ.2561

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562

ระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางว่าด้วยการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2563

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กองวิชาการและแผนงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล เทชบาลนครเชียงใหม่. “ลักษณะของการบริการที่ดี หลักการให้

